

Missatge per a la Quaresma 2016:

"El que jo vull és amor"

1. Maria, icona d'una Església que evangelitza perquè és evangelitzada

A la Butlla de convocatòria del Jubileu vaig convidar que «la Quaresma d'aquest Any Jubilar sigui viscuda amb major intensitat, com a moment fort per a celebrar i experimentar la misericòrdia de Déu» (*Misericordiae vultus*, 17). Amb la invitació a escoltar la Paraula de Déu i a participar en la iniciativa «24 hores per al Senyor» vaig voler posar èmfasi en la primacia de l'escolta orant de la Paraula, especialment de la paraula profètica. La misericòrdia de Déu, en efecte, és un anunci al món: però cada cristià és cridat a experimentar en primera persona aquest anunci. Per això, en el temps de la Quaresma enviaré els Missioners de la Misericòrdia, a fi que siguin per a tothom un signe concret de la proximitat i del perdó de Déu.

Maria, després d'haver acollit la Bona Notícia que li dirigeix l'arcàngel Gabriel, canta profèticament en el Magnificat la misericòrdia amb què Déu l'ha elegit. La Verge de Natzaret, promesa amb Josep, es converteix així en la icona perfecta de l'Església que evangelitza, perquè va ser i continua sent evangelitzada per obra de l'Esperit Sant, que va fer fecund el seu si virginal. En la tradició profètica, en la seva etimologia, la misericòrdia està estretament vinculada, precisament amb les entranyes maternes (*rahamim*) i amb una bondat generosa, fidel i compassiva (*hesed*) que es té al si de les relacions conjugals i parentals.

2. L'aliança de Déu amb els homes: una història de misericòrdia

El misteri de la misericòrdia divina es revela al llarg de la història de l'aliança entre Déu i el seu poble Israel. Déu, en efecte, es mostra sempre ric en misericòrdia, disposat a vessar en el seu poble, en cada circumstància, una tendresa i una compassió visceral, especialment en els moments més dramàtics, quan la infidelitat trenca el vincle del Pacte i és precis ratificar l'aliança de manera més estable en la

justícia i la veritat. Aquí som davant un drama autèntic d'amor, en el qual Déu exerceix el paper de pare i de marit traït, mentre que Israel el de fill/filla i el d'esposa infidel. Són justament les imatges familiars —com en el cas d'Oseas (cf. Os 1-2)— les quals expressen fins a quin punt Déu desitja unir-se al seu poble.

Aquest drama d'amor assoleix el seu culmen en el Fill fet home. En ell Déu vessa la seva il·limitada misericòrdia fins al punt que fa d'ell la «Misericòrdia encarnada» (*Misericordiae vultus*, 8). En efecte, com a home, Jesús de Nazaret és fill d'Israel a tots els efectes. I ho és fins al punt que encarna l'escolta perfecta de Déu que el *Shemà* requereix a tot jueu, i que encara avui és el cor de l'aliança de Déu amb Israel: «Escala, Israel: el Senyor és el nostre Déu, el Senyor és l'Únic. Estima el Senyor, el teu Déu, amb tot el cor, amb tota l'ànima i amb totes les forces» (Dt 6,4-5). El Fill de Déu és l'Espòs que fa qualsevol cosa per guanyar-se l'amor de la seva Esposa, amb qui està unit amb un amor incondicional, que es fa visible en les núpcies eternes amb ella.

És aquest el cor del *kerygma* apostòlic, en el qual la misericòrdia divina ocupa un lloc central i fonamental. És «la bellesa de l'amor salvífic de Déu manifestat en Jesucrist mort i ressuscitat» (*Exh. ap. Evangelii gaudium*, 36), el primer anunci que «sempre cal tornar a escoltar de diverses maneres i aquell que sempre cal tornar a anunciar de totes maneres al llarg de la catequesi» (ibíd., 164). La Misericòrdia llavors «expressa el comportament de Déu envers el pecador, oferint-li una ulterior possibilitat per examinar-se, convertir-se i creure» (*Misericordiae vultus*, 21), restablint d'aquesta manera la relació amb Ell. I, en Jesús crucificat, Déu vol arribar a agafar el pecador fins i tot en la seva llunyania més extrema, justament allà on es va perdre i es va allunyar d'Ell. I això ho fa amb l'esperança de poder així, finalment, entendre el cor endurit de la seva Esposa.

3. Les obres de misericòrdia

La misericòrdia de Déu transforma el cor de l'home fent-li experimentar un amor fidel, i alhora el fa capaç de tenir misericòrdia. És sempre un miracle que la misericòrdia divina es manifesti en la vida de cadascun de nosaltres, impulsant-nos a estimar el proïsme i animant-nos a viure allò que la tradició de l'Església anomena les obres de misericòrdia corporals i espirituals. Ens recorden que la nostra fe es tradueix en gestos concrets i quotidians, destinats a ajudar el nostre proïsme en el cos i en l'esperit, i sobre els quals serem jutjats: nodrir-lo, visitar-lo, consolar-lo i educar-lo.

Per això, vaig expressar el desig que «el poble cristià reflexioni durant el Jubileu sobre les obres de misericòrdia corporals i espirituals. Serà una manera de desvetllar la nostra consciència, molts cops letàrgica davant el drama de la pobresa, i d'entrar encara més en el cor de l'Evangeli, on els pobres són els privilegiats de la misericòrdia divina» (ibíd., 15). En el pobre, en efecte, la carn de Crist «es fa novament visible com a cos martiritzat, nafrat, flagel·lat, desnudit, en fuga... perquè nosaltres el reconeguem, el toquem i l'assistim amb atenció» (ibíd.). És un misteri inaudit i escandalós la continuació en la història del sofriment de l'Anyell Innocent, esbarzer ardent d'amor gratuït davant del qual, com Moisès, només podem treure'ns les sandàlies (cf. Ex 3,5); més encara quan el pobre és el germà o la germana en Crist que pateix a causa de la seva fe.

Davant d'aquest amor fort com la mort (cf. Ct 8,6), el pobre més miserable és qui no accepta reconèixer-se com a tal. Creu que és ric, però en realitat és el més pobre dels pobres. Això és així perquè és esclau del pecat, que l'empeny a utilitzar la riquesa i el

poder no per servir a Déu i als altres, sinó parar sufocar dins de si l'íntima convicció que tampoc ell no és més que un pobre captaire. I com més gran és el poder i la riquesa que té a la seva disposició, més gran pot arribar a ser aquest enganyós ofuscament. Arriba fins al punt que ni tan sols no veu al pobre Llätzer, que pidola a la porta de casa seva (cf. Lc 16,20-21), i que és figura de Crist que en els pobres pidola la nostra conversió. Llätzer és la possibilitat de conversió que Déu ens ofereix i que potser no veiem. I aquest ofuscament va acompanyat d'un superb deliri d'omnipotència, en el qual ressona sinistrament el demoníac «*serieu igual com déus*» (Gn 3,5) que és l'arrel de tot pecat. Aquest deliri també pot assumir formes socials i polítiques, com han mostrat els totalitarismes del segle XX, i com mostren avui les ideologies del pensament únic i de la tecnociència, que pretenen fer que Déu sigui irrellevant i que l'home es redueixi a una massa per utilitzar. I actualment també poden mostrar-ho les estructures de pecat vinculades a un model fals de desenvolupament, basat en la idolatria dels diners, com a conseqüència dels quals les persones i les societats més riques es tornen indiferents al destí dels pobres, als qui tanquen les portes, negant-se fins i tot a mirar-los.

La Quaresma d'aquest Any Jubilar, doncs, és per a tothom un temps favorable per sortir per fi de la nostra alienació existencial amb l'escolta de la Paraula i les obres de misericòrdia. Mitjançant les corporals toquem la carn de Crist en els germans i germanes que necessiten ser nodrits, vestits, allotjats, visitats, mentre que les espirituals toquen més directament la nostra condició de pecadors: aconsellar, ensenyar, perdonar, amonestar, pregar. Per tant, mai no s'han de separar les obres corporals de les espirituals. Precisament tocant en el miserable la carn de Jesús crucificat, el pecador podrà rebre com a do la consciència que ell mateix és un pobre captaire. A través d'aquest camí també els «superbs», els «poderosos» i els «rics», dels quals parla el Magnificat, tenen la possibilitat d'adonar-se que són immerescudament estimats per Crist crucificat, mort i ressuscitat per ells. Només en aquest amor està la resposta a la set de felicitat i d'amor infinits que l'home —enganyant-se— creu poder curullar amb els ídols del saber, del poder i del posseir. Tanmateix, sempre queda el perill de què, a causa d'un tancar-se cada vegada més hermèticament a Crist, que en el pobre continua cridant a la porta del seu cor, els superbs, els rics i els poderosos acabin per condemnar-se a si mateixos a caure en l'etern abisme de solitud que és l'infern. Vet aquí, doncs, que ressonen de nou per a ells, igual com per a tots nosaltres, les punyents paraules d'Abraham: «*Ja tenen Moisès i els Profetes: que els escoltin*» (Lc 16,29). Aquesta escolta activa ens prepararà de la millor manera possible per celebrar la victòria definitiva sobre el pecat i sobre la mort de l'Espòs ja ressuscitat, que desitja purificar la seva Esposa promesa, en espera de la seva vinguda.

No perdem aquest temps de Quaresma favorable per a la conversió. Ho demanem per la intercessió materna de la Mare de Déu, que va ser la primera que, davant la grandesa de la misericòrdia divina que va rebre gratuïtament, va confessar la seva pròpia petitesa (cf. Lc 1,48), reconeixent-se com la humil esclava del Senyor (cf. Lc 1,38).

Francesc